

Ale: neoklasický ideál v realitě není žádoucím stavem. Proč?

- a) heterogenita (pestrost) nabídky je sama o sobě kvalitou,**
b) neoklasický ideál je nemotivující (Schumpeter). Snaha dosáhnout monopolu pomocí technického zdokonalení je motorem pokroku,

Antimonopolní politika

Možnosti :

- **Odstraňovat překážky konkurenci, zejména u administrativního monopolu**
- **Odstraňovat překážky dovozu u některých přirozených monopolů (automobilky)**
- **Progresivní daň ze zisku (sníží monopolní zisk)**
- **Cenová regulace (vodárny, elektřina)**
- **Státní vyvlastnění některých monopolů (ne, snižuje produktivitu využ. zdrojů)**
- **Dohled státu (majetková účast, zlatá akcie) ve veřejně prospěšných a strategicky významných monopolech (Čepro)**
- **Protimonopolní úřad : omezení horizontálních fúzí , pokuty (málo úspěšné)**

8. Liberální názor na antimonopolní politiku:

- **státní zásahy monopolu spíše generují než potírají**
- **náklady na antimonopolní politiku jsou mnohdy vyšší než efekty**
- **stát neumí rozpoznat monopol jinak než velikostí, což není přesné**

Míra koncentrace trhu (ale to neměří míru monopolnosti, nezohledňuje to kartely, specifika komodit apod.) :

Herfindalluv index $H = s_1^2 + s_2^2 + \dots + s_n^2$

n – počet firem na trhu

s_i – podíl i-té firmy na trhu

Platí : $0 < H \leq 1$. Např. :

jediná firma (n=1) :	H = 1
100 stejně velkých firem:	H = $100 \cdot 0,0001 = 0,01$

Teorie distribuce (rozdělování)

Teorie rozdělování zkoumá, jak jsou stanovovány příjmy v tržní ekonomice.

- Teorie rozdělování je zvláštním případem teorie cen. Mzdy jsou cenou práce, renty jsou cenou za použití pozemku atd.
- Ceny výrobních faktorů jsou určeny především interakcí mezi nabídkou a poptávkou po těchto faktorech.
- Klíč k příjmům různých výrobních faktorů tkví v jejich *mezních produktech*. Mzdy jsou určovány hodnotou mezního produktu práce. To samé platí i pro ostatní výrobní faktory.
- Specifika cen výrobních faktorů:
- Poptávky po faktorech jsou poptávkami odvozenými od poptávky spotřebitelů po konečném výrobku
- poptávky po vyr.faktorech jsou navzájem provázané, prakticky nic nelze vyrobit jen s jedním výrobním faktorem
  - ⇒ je v podstatě nemožné říci, kolik výstupu bylo vytvořeno jedním vstupem jako takovým.
- Trhy nemohou zaručit, že příjem a spotřeba bude v dané ekonomice nutně směřována k nejpotřebnějším a nejvíce strádajícím. K tomu neex. žádná neviditelná ruka.

- Vláda část národního příjmu ve formě daní vybere a část toho vrátí ve formě transferů. Osobní příjem jednotlivce po zdanění zahrnuje výnosy ze všech výrobních faktorů – práce a majetku, které osoba vlastní, plus transferové platby od vlády, mínus daně.
- Daně a spravedlnost (spotřební daně, rovná daň ...)

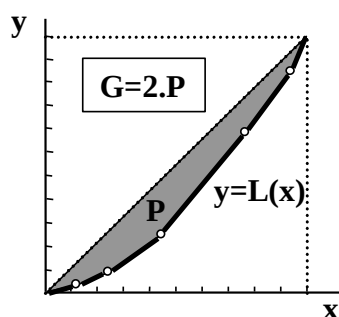
Ekonomická nerovnost a její měření

- Měřítka ekonomického postavení jedince (rodiny)
- důchod (příjem) (toková veličina)

Měření míry nerovnosti :

- horní / dolní decil (kvintil ...)
- Giniův koeficient G, odvozený z Lorenzovy křivky L

Příjem v tis.za měsíc	%rodin v daném rozmezí	%rodin v daném rozmezí a chudších	%příjmů pro dané rozmezí	%příjmů pro dané rozmezí a chudších
<3	12	12	3	3
<3,5>	14	26	7	10
(5,8>	20	46	16	26
(8,12>	32	78	33	59
(12,20>	15	93	23	82
>20	7	100	18	100

$$P = \int_0^1 (0.5 - L(x)) dx$$

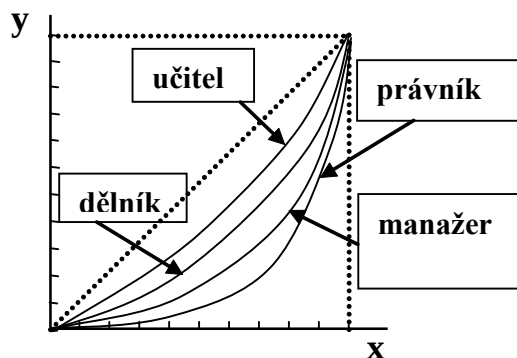
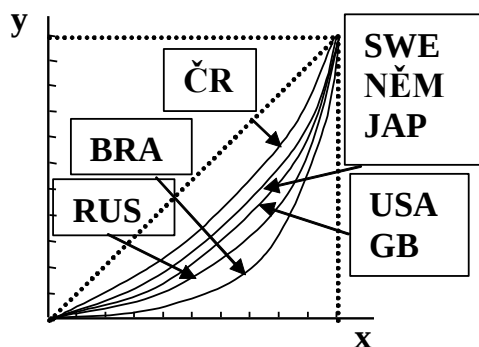
$$P = 0.5 - 0.12 \cdot 0.03/2 - (0.26 - 0.12) \cdot (0.10 + 0.03)/2 - (0.46 - 0.26) \cdot (0.26 + 0.10)/2 - (0.78 - 0.46) \cdot (0.59 + 0.26)/2 - (0.93 - 0.78) \cdot (0.82 + 0.59)/2 - (1 - 0.93) \cdot (1 + 0.82)/2 = 0.148$$

$$G = 2 \cdot 0.148 = 0.296$$

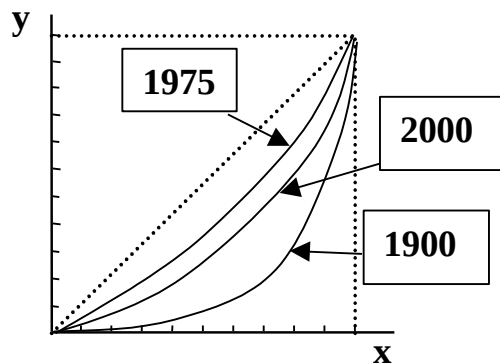
Porovnání nerovnosti v příjmech (1995)

země	Giniho koeficient
ČR	0,22
Finsko	0,23
Belgie	0,24
Švédsko	0,28

Maďarsko	0,30
Francie	0,30
Německo	0,31
Polsko	0,33
Velká Británie	0,35
Itálie	0,38
Rusko	0,45

Porovnání nerovnosti v ekonomické úrovni ve světové ekonomice v čase

Vývoj nerovnosti

Můžeme rozlišit tři období:

1929-1940: Nerovnost klesá. Proč?

- snižovala se nerovnost mezd díky rostoucímu vzdělání chudších skupin,
- rostla síla odborů,
- rozvoj sociálního zabezpečení,
- progresivní systém daně z příjmů.

1940-1975: Nerovnost stagnuje.

1975-2001: Nerovnost roste, přičemž nejvíc se přínosy dotkly 0,1 % nejbohatších. Proč nerovnost v posledních desetiletích vzrostla?

- změnila se politika vlády na začátku 80. let:
  - programy pro chudé rodiny byly seškrtnuty,
  - nejbohatší skupiny byly v 80. letech obdarovány daňovými škrtky ekonomie strany nabídky.
- došlo k prudkému růstu platů top managementu
- prudce se zvýšil počet rodin matek samoživitelek

- vysokoškoláci po roce 1980 mají relativně mnohem vyšší mzdy (tzv. *mzdová vysokoškolská prémie*): v roce 1981 o 45 % více než středoškoláci, v roce 1997 už o 103 procenta více než středoškoláci. Souvisí to s nahraditelností resp. s náklady na výměnu pracovníka na tom kterém místě.